

Tjänsteställe, handläggare
Juridik och Informationssäkerhet, Henrik Karlsson

Datum
2018-09-11

Beteckning
Dnr: 18RS4106

Er beteckning
Fi2018/01418/DF

Regeringskansliet, Finansdepartementet

103 33 Stockholm

Svar på SOU 2018:25 Juridik som stöd för förvaltningens digitalisering

Region Örebro län (Regionen) har getts möjlighet att svara på SOU 2018:25 Juridik som stöd för förvaltningens digitalisering. Nedan följer Regionens synpunkter.

Sammanfattning

Utredningens uppdrag har varit att kartlägga och analysera i vilken utsträckning det förekommer lagstiftning som i onödan försvårar digitalisering och digital samverkan inom den offentliga förvaltningen. Uppdraget har även varit att lämna förslag till de författningsändringar som bedöms ha störst potential att stödja fortsatt digitalisering av offentlig förvaltning.

Utredningen analyserar om gällande rätt möjliggör en tillräckligt god offentlighetsstruktur för att säkerställa insyn i förvaltningens verksamhet, särskilt vid automatiserade förfaranden när algoritmer med anknytande datorprogram får en allt mer framträdande roll i myndigheters verksamhet. Utredningen föreslår att en myndighet ska se till att kunna lämna information om hur myndigheten vid handläggning av ärenden använder algoritmer eller datorprogram som påverkar automatiserade urval eller beslut. Vidare föreslås att myndigheter vid inhämtande av beslutsunderlag från andra källor (databaser/digitala källor) än enskilda, och när dessa underlag inte läggs till handlingarna, ska kunna lämna information om vilka databaser/digitala källor som innehåller underlag för handläggningen.

I syfte att stärka kraven på att förvaltningen ska vara digitalt tillgänglig på det sätt som allmänheten förväntar sig föreslås en anpassad reglering om digital kommunikation i förvaltningslagen. Utredningen föreslår en ny huvudregel om att förvaltningens kommunikation till enskilda ska vara digital samt att myndigheter ska vara skyldiga att tillhandahålla och anvisa en eller flera digitala mottagningsfunktioner dit handlingar kan förmedlas.

Utredningen föreslår också en ny lag om tystnadsplikt för privata leverantörer vid utkontraktering av teknisk bearbetning och lagring. Tystnadsplikten ska gälla för anställda och uppdragstagare hos en privat leverantör som tekniskt bearbetar eller lagrar sekretesskyddade uppgifter för en myndighets räkning.

För att myndigheter i samband med utkontraktering av teknisk bearbetning eller lagring ska kunna lämna ut sekretessbelagda uppgifter till privata eller offentliga leverantörer föreslås en ny sekretessbrytande bestämmelse i offentlighets- och sekretesslagen.

Avslutningsvis föreslår utredningen att den offentliga förvaltningen ska åläggas en skyldighet att lämna uppgifter om IT-kostnader.

Den nya lagen och lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2019.
Förordningsförändringen föreslås träda i kraft den 1 januari 2019.

Regionen ställer sig huvudsakligen positiv till utredningens förslag och analyser.

Allmänna synpunkter

Regionen anser, i likhet med utredningen, att de förslag som läggs fram av utredningen inte är tillräckliga för att stödja digitaliseringen av förvaltningen samtidigt som teknikutvecklingen fortsätter. Regionen välkomnar därför utredningens förslag att regeringen bör utse ett rättsligt beredningsorgan med uppdrag att löpande ta fram beredningsunderlag för anpassning av gällande rätt inom området.

Regionen ställer sig också bakom förslaget att utreda förutsättningarna för en kompletterande reglering om informationssäkerhet för hela den offentliga förvaltningen. God informationssäkerhet är en förutsättning för att nya digitala tekniker och tjänster ska kunna utvecklas och användas på ett säkert sätt.

Regionen ser positivt på utredningens förslag att utöka förvaltningarnas möjlighet till stöd när det gäller inköps- och avtalsprocesser, it-avtal och personuppgiftsbiträdesavtal.

Förslag till ny lag om tystnadsplikt vid utkontraktering av teknisk bearbetning och lagring

Utredningen föreslår en ny lag om tystnadsplikt vid utkontraktering av teknisk bearbetning och lagring. Lagen föreslås gälla när myndigheter uppdrar åt privat leverantör att behandla uppgifter för enbart teknisk bearbetning eller lagring för myndighetens räkning.

Lagen föreslås omfatta myndigheter, sådana kommunala företag som omfattas av offentlighets- och sekretesslagen och organ som räknas upp i bilagan till

offentlighets- och sekretesslagen samt yrkesmässigt bedriven privat verksamhet som helt eller delvis är offentligt finansierad och som omfattas av 2017 års lag om meddelarskydd i vissa enskilda verksamheter, exempelvis läkarmottagningar med ersättning enligt lag om läkarvårdsersättning.

Tystnadsplikten avser gälla den som på grund av anställning eller uppdrag hos en privat leverantör tekniskt bearbetar eller tekniskt lagrar uppgifter för en myndighets räkning. Samma sekretess för uppgifter ska råda hos leverantören som hos myndigheten och ett obehörigt röjande är straffbart.

Exempel när tystnadsplikten gäller kan vara då myndighet utkontrakterar drift och support av ett it-system (teknisk bearbetning).

Tjänster som omfattar även annat än teknisk bearbetning eller lagring ska inte omfattas av sekretessen.

Regionens synpunkter

Regionen anser att förslaget är väl avgränsat i förhållande till sitt syfte och stödjer i viss mån en ökad digital utveckling av förvaltningen. För att ytterligare stödja en digital utveckling av förvaltningen anser Regionen dock att även andra tjänster än sådana som endast avser teknisk bearbetning eller teknisk lagring bör omfattas av sekretessen.

Sekretessbrytande bestämmelse

Utredningen föreslår att en kompletterande sekretessbrytande bestämmelse ska införas i offentlighets- och sekretesslagen 10 kap. 2 a §.

Förslaget innebär att sekretess inte hindrar att en uppgift lämnas till enskild eller annan myndighet som utför uppdrag för enbart teknisk bearbetning eller teknisk lagring för den utlämnande myndighetens räkning, om uppgiften behövs för att utföra uppdraget.

En uppgift får dock inte lämnas ut om övervägande skäl talar för att det intresse som sekretessen ska skydda har företräde framför intresset av att uppgiften lämnas ut eller det av andra skäl är olämpligt.

Regionens synpunkter

Med anledning av utredningens förslag till ny lag om tystnadsplikt vid utkontraktering av teknisk bearbetning och teknisk lagring, samt det allmänt osäkra rättsläget vad avser röjande av sekretesskyddade uppgifter, anser Regionen att en sekretessbrytande bestämmelse för området är välkommet. Införandet av en sådan bestämmelse framstår närmast som en nödvändighet för att klargöra myndigheternas handlingsutrymme vid utlämnade av sekretesskyddade uppgifter.

För att ytterligare ut stödja en digital utveckling av förvaltningen anser Regionen dock att även andra tjänster än sådana som endast avser teknisk bearbetning eller teknisk lagring bör omfattas av bestämmelsen.

Regionen anser att den intresseavvägning som ska göras mellan skyddet för det intressen som sekretessen ska skydda och intresset av att uppgiften lämnas ut kan leda till svåra bedömningar och efterlyser vägledning i hur dessa bedömningar ska göras och hur olika värden ska vägas mot varandra.

Övriga förslag till ändring i offentlighets- och sekretesslagen

Förslaget innebär att underlag i en databas eller annan digital källa, som myndighet använder sig av i mål eller ärende, ska tillföras ärendet eller målet i läsbar form, om inte särskilda skäl talar emot det. När en myndighet tillämpar bestämmelsen ska den se till att information kan lämnas om vilken eller vilka databaser som underlaget hämtats från.

Vidare ska en myndighet se till att information kan lämnas om hur myndigheten vid handläggning av mål eller ärende använder algoritmer eller datorprogram som, helt eller delvis, påverkar utfallet eller beslutet vid automatiserade urval eller beslut.

Regionens synpunkter

Med beaktande av en ökad digitalisering och en förväntad ökning av automatiserade förfaranden anser Regionen att det är en mycket viktig förtroendefråga att dessa förfaranden är transparenta och att allmänhetens möjlighet till insyn i förvaltningen säkras.

Regionen anser att det inte, på ett tillräckligt tydligt sätt, har klargjorts vilken information myndigheterna förväntas lämna, annat än skyldigheten inte kan anses omfatta systemkoder, källkoder eller sådant material som omfattas av upphovsrätt. Det framgår inte heller på vilket sätt och i vilken form informationen ska lämnas.

Förslag till ändring i förvaltningslagen

Förslaget innebär att en myndighet ska tillhandahålla och på lämpligt sätt anvisa en eller flera digitala mottagningsfunktioner dit handlingar kan förmedlas, om det inte är olämpligt av säkerhetsskäl eller av andra skäl.

Vidare föreslås att en myndighets skriftliga underrättelser eller andra handlingar till enskilda ska förmedlas digitalt, om det inte är olämpligt av säkerhetsskäl eller andra skäl.

En handling som förmedlats till en anvisad digital mottagningsfunktion ska anses ha inkommit när den mottagits där. När en handling har anlänt till en anvisad digital mottagningsfunktion, ska myndigheten digitalt förmedla underrättelse till avsändaren om detta.

En myndighet behöver dock inte enligt förslaget skicka sådan underrättelse enligt förslaget om

1. det på annat sätt framgår för avsändaren att handlingen tagits emot,
2. handlingen utan onödigt dröjsmål besvaras med helt eller delvis automatiserat beslut, eller
3. det är olämpligt

Regionens synpunkter

Regionen använder redan idag funktioner som kan anses utgöra digitala mottagningsfunktioner och som även i övrigt möter utredningens förslag, exempelvis mina vårdkontakter. Regionen har inga direkta synpunkter på förslaget som sådant men ställer sig tveksam till behovet av särskild lagreglering. Myndigheter förväntas vara tillgängliga för kommunikation i många olika former däribland digital kommunikation via olika kanaler. Hur denna kommunikation lämpligast sker och vilka kanaler som används avgörs bäst av myndigheterna själva. Möjligheten att kontakta och till myndigheter lämna handlingar samt hur dessa handlingar ska hanteras framgår redan av gällande lagstiftning och behöver ingen ytterligare reglering. Nuvarande lagstiftning utgör heller inget direkt hinder för digital utveckling av förvaltningen.

Förslag till ändring i förordningen om den officiella statistiken

Förslaget innebär att det i förordningen om den officiella statistiken ska föreskrivas att

- kommuner, landsting och kommunalförbund ska för den officiella statistiken lämna uppgifter om it kostnader,
- Myndigheten för digital förvaltning är ansvarig myndighet för den officiella statistiken för statistikområde it-kostnader, och
- it-kostnader är ett statistikområde under ämnesområdet offentlig ekonomi.

Regionens synpunkter

Regionen ställer sig tveksamma till definitionen av IT-kostnader som begrepp. Korrekt rapportering förutsätter en tydlig definition och eventuellt en uppdatering av kontoplan. För att kunna ordna redovisning och samordning med övriga uppgifter som ska rapporteras krävs också att rapporterade myndigheter i ett tidigt skede får tillgång till adekvat information.

Ytterligare stöd för en ökad digital utveckling

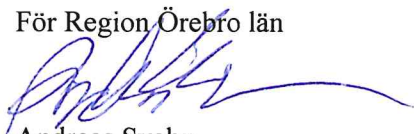
Regionen delar utredningens uppfattning att det finns fortsatta behov av att anpassa lagstiftningen för att kunna stödja den digitala utvecklingen. Ett exempel på detta kan vara automatiserade beslut i kommuner och landsting.

Den nya förvaltningslagen är subsidiär i förhållande till bestämmelser i annan lagstiftning och när nämnder i en kommun eller ett landsting fattar beslut gäller bestämmelserna i kommunallagen. I den nya kommunallagen finns dock inte samma

stöd för automatiserade beslut som i den nya förvaltningslagen. Regionen anser därför att det finns skäl för en översyn av regelverket för kommunalt beslutsfattande i syfte att stödja en fortsatt digitalisering genom automatiserade beslut även inom den kommunala sektorn.

För att ytterligare stödja en digital utveckling av förvaltningen anser Regionen även att tillämpningsområdet för tystnadsplikt vid utkontraktering samt anknytande sekretessbrytande bestämmelser behöver utvidgas. Bestämmelserna bör omfatta även andra tjänster än sådana som endast avser teknisk bearbetning eller teknisk lagring, exempelvis logisk bearbetning av uppgifter i samband med framtagande av statistik för myndighetens räkning, utveckling av it-system eller vid journalföring av diktat inom hälso- och sjukvården.

För Region Örebro län

Andreas Svahn

Regionstyrelsens ordförande

Rickard Simonsson

Regiondirektör